

Fot. 41. Widok na Świnicę w Tatrach Wysokich

***Cerastium latifolium* L.** **Rogownica szerokolistna**

Rodzina: *Caryophyllaceae* – goździkowate

Status

W Polsce gatunek narażony na wyginiecie.

Rozmieszczenie geograficzne

Gatunek środkowoeuropejski, z centrum występowania w Alpach, z izolowanymi stanowiskami w Apeninach i Karpatach (Meusel i in. 1965; Jalas, Suominen 1983). Na obszarze Karpat znany jedynie z Tatr.

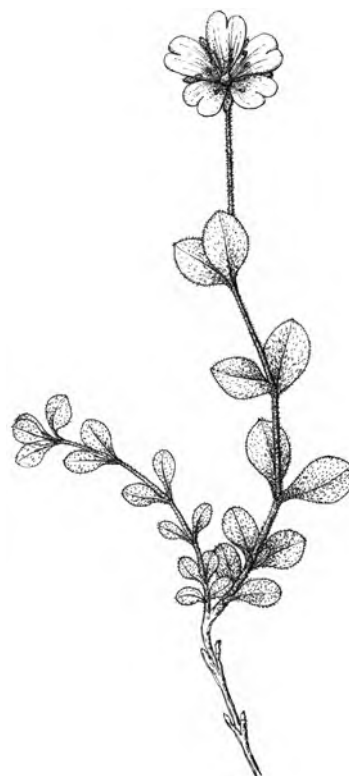
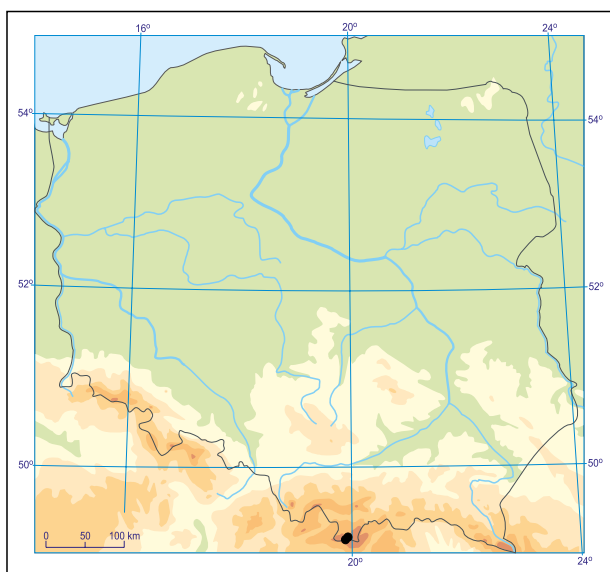
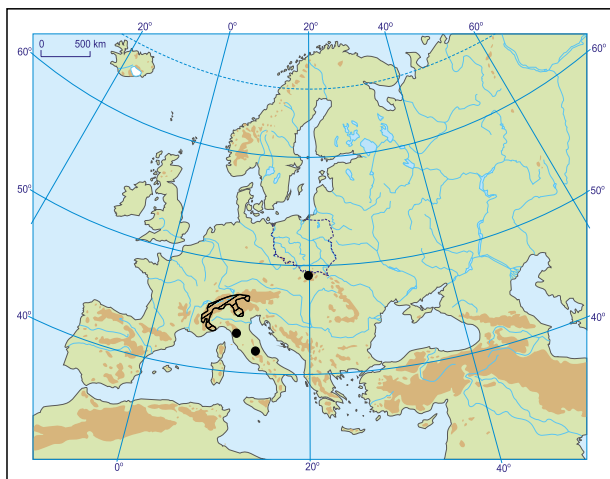
Występowanie w Polsce

Rogownica szerokolistna jest w Polsce gatunkiem rzadkim, ograniczonym tylko do Tatr Zachodnich. Występuje na nielicznych stanowiskach, głównie w grupie Czerwonych Wierchów oraz bardzo rzadko w masywie Giewontu. Znana z następujących stanowisk: od Rzędów (około 1660 m n.p.m.) po szczyty Ciemniaka (2099 m) i Krzesanicy (2123 m) (Pawłowski 1930b, 1956), Mała Świstówka 1420 m (Pawłowski 1956), powyżej Pieca przy szlaku na Ciemniak 1470 m, Twardy Upląz 2020 m, Dolina Muł-

wa 1770 m (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2008d) i 1860–1880 m (Pawłowski, Stecki 1927), Dolina Litworowa 1720–1800 m (okazy w KRA, lg. B. Pawłowski w 1945 r.), między Przełęczą Małołącką i Małołączniakiem 1900–1960 m (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2008d), Wielka Świstówka 1380 m (Kosiński 1999) i 1430 m (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2008d), Kobylarz (okazy w KRAM, lg. A. Jasiewicz w 1951 r.) oraz Świstówka Wyżnia (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2008d, wg mat. npbl. A. Łoborzewskiej z 1978 r.). Ponadto podana z Giewontu (bez wysokości – Grzegorzek 1868; Sagorski, Schneider 1891) i 1794 m (Kotula 1889–1890) oraz z Małej Dolinki pod Giewontem 1200 m (Pawłowski 1923, 1956). Stanowisko pod Sarnią Skałą, 1030 m n.p.m., podane przez Łapczyńskiego (1883), jest wątpliwe. Informacje zamieszczone w starszej literaturze dotyczące stanowisk *Cerastium latifolium* w Tatrach Wysokich, czy w ogóle na granicę, są błędne i dotyczą *C. uniflorum* (Pawłowski 1956).

Siedliska i fitocenozy

Gatunek wysokogórski (alpejski), z centrum występowania w piętrze halnym, rzadziej spotykany w piętrze kosówki, a tylko sporadycznie w reglu górnym. Rośnie na wapiennych piargach i żwirkach, na bardzo silnie szkieletowych rędzinach inicjalnych rumoszowych

Charakterystyka populacji

Populacje rogownicy szerokolistnej liczą przeważnie od kilku do kilkunastu, rzadziej do kilkudziesięciu kęp lub płatów darni o różnej wielkości. Bardzo bogate stanowisko znajduje się na południowo-zachodnim stoku pomiędzy Rzędami a Ciemniakiem, na wysokości 1980–2000 m n.p.m. (Szafer, Pawłowski 1930).

Zagrożenie i wskazania ochronne

Rogownicę szerokolistną w Polsce należy uznać za gatunek narażony ze względu na bardzo ograniczony, izolowany obszar jej występowania. Cała populacja *Cerastium latifolium* znajduje się na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego, a ochrona bierna jej biotopów stanowi wystarczające zabezpieczenie.

Halina Piękoś-Mirkowa i Zbigniew Mirek

Summary

Cerastium latifolium is a rare alpine species, known in Poland only from the Western Tatra. It is found mainly in the alpine and subalpine belts. The plant occurs at a few locations, almost all of which are situated in the massif of Czerwone Wierchy at altitudes from 1380 m to 2123 m a.s.l. It grows on limestone scree and gravel, on strongly skeletal soils (rendzinas). *C. latifolium* is a characteristic species of the plant community *Cerastio latifolii-Papaveretum tatricii*; it is also found in the association *Oxyrio digynae-Papaveretum tatricii*. Populations usually consist of a few to some tens of clumps, or patches. Despite the very small and isolated area of occurrence, the species is not threatened with extinction. Its habitat is protected in the Tatra National Park, which is sufficient to ensure the survival of the population.

i próchnicznych górskich. Gleby te w warstwie rizosfery wykazują odczyn słabo kwaśny (pH 5,9–6,2) (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2008d). Rogownica szerokolistna występuje w pionierskich zbiorowiskach piargowych z rzędu *Thlaspietalia rotundifolii*, gdzie spotykana jest głównie w zespole *Cerastio latifolii-Papaveretum tatricii*, jako jego gatunek charakterystyczny, a także, choć ze znacznie mniejszą stałością, w zespole *Oxyrio digynae-Papaveretum tarici* (Pawłowski, Stecki 1927; Pawłowski 1956).

Morfologia i biologia

Rogownica szerokolistna jest byliną tworzącą luźne darnie lub kępy, złożone z licznych pędów płonnych i kwiatowych. Cała roślina jest pokryta prostymi oraz gruczołowatymi włoskami. Łodygi w dole pokładające się, o długości do (15)20 cm. Liście w dolnej części najszersze, zwykle jajowate, rzadziej lancetowate. Kwiaty w liczbie 1–3(5) na szczycie łodygi. Płatki białe, płytko wycięte, około 2 razy dłuższe od działek. Owoc w postaci torebki o długości 12–16 mm. Nasiona do 3 mm długości, o luźnej łupinie. Kwitnie w lipcu i sierpniu.